

Podujatia – MAREC

1.3. (sobota) o 11.00 h MARTIN A HVIEZDA
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších.

4.3. (utorok) o 11.00 h TOMÁŠOVA CESTA KU HVIEZDAM
Fiktívny príbeh pod umelou hviezdou oblohou o poznávaní vesmíru počas jednej noci. Vhodný pre mladších školákov.

6.3. (štvrtok) o 11.00 h POHLEDY NA OBLOHU
Program pod umelou oblohou planetária o tom, čím sa líši denná a nočná obloha v lete a v zime. Vhodný pre mladších školákov.

6.3. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – VANGELIS
Nezvyčajný hudobný svet uznávaného súčasného skladateľa gréckej národnosti pod umelou hviezdou oblohou.

8.3. (sobota) o 11.00 h AKO JE SLNIEČKO ĎALEKO
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti predškolského veku.

13.3. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – MIKE OLDFIELD
Výber zaujímavostí zo života a hudobnej tvorby M. Oldfielda pod umelou hviezdou oblohou planetária.

15.3. (sobota) o 11.00 h SLNKO A HODINÁR
Audiovizuálny program pod umelou hviezdou oblohou o hodinách a čase pre najmenších školákov.

20.3. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – J. S. BACH
Nádherná organová hudba J. S. Bacha doplnená jeho životopisom.

27.3. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – BEE GEES
Nevšedná hudba legendárnej britskej skupiny, známej viacerým generáciám, pod umelou hviezdou oblohou.
Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský

29.3. (sobota) o 11.00 h O FOTÓNKOVI FILIPKOVI
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti predškolského veku.

30.3. (nedeľa) 15.00 – 21.00 h MEDZINÁRODNÝ DEŇ PLANETÁRIÍ
Vstupné: 20,- Sk

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Každú druhú stredú po zotmení v prípade priaznivého počasia.

5.3. o 18.00 h Mars a Saturn
19.3. o 18.30 h Mesiac

Vstupné

Večerné programy:	náučno – populárne	35 Sk
	hudobné	40 Sk
Programy pre deti a MŠ:		25 Sk
Astronomické pozorovania:		25 Sk
Skupinové návštevy:		40 Sk
(žiaci ZŠ, študenti, invalidi, dôchodcovia 30 Sk)		

Podujatia – APRÍL

3.4. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – BEATLES

Predstavenie nezabudnuteľnej kapely v audiovizuálnom programe pod umelou hviezdou oblohou planetária.

5.4. (sobota) o 11.00 h NEVESTA HVIEZD
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

10.4. (štvrtok) 17.00 - 19.00 h DEŇ KOZMONAUTIKY
Program: Vstupné: 35,- Sk
17.00 **Film** o vývoji nových technológií, ktoré umožnia človeku pristáť raz na Marse
18.00 **Jarná obloha** – náučný program v planetáriu

12.4. (sobota) o 11.00 h POTULKY OBLOHOU
Program pod umelou hviezdou oblohou planetária o hviezdach, planétach, Mesiaci a Mliečnej ceste. Vhodný pre mladších školákov.

17.4. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – POSOLSTVO ČASU
Zastav sa a začni odznova pri počúvaní Piesní vzdialenej Zeme M. Oldfielda. Uvádza: Roman Šankvalier

19.4. (sobota) o 11.00 h AKO SA SLNIEČKO NARODILO
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti predškolského veku.

22.4. (utorok) o 18.00 h ŽIJEME NA ZEMI
Environmentálny hudobno-reportážny program o zodpovednosti človeka za vplyvy vyvolané vedecko-technickým pokrokom. Prezentácia v planetáriu. Podujatie v rámci Dňa Zeme

24.4. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – L. PAVAROTTI
Výber z najznámejších árií svetoznámeho operného speváka pod umelou hviezdou oblohou. Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský

26.4. (sobota) o 11.00 h MARTIN A HVIEZDA
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Každú druhú stredú po zotmení v prípade priaznivého počasia.

9.4. o 20.00 h Mesiac
30.4. o 20.30 h Mars a Saturn

Termíny návštev

Dospelí: štvrtok o 18.00 h
Deti: sobota o 11.00 h
Astronom. pozorovania: každá druhá streda v určených hodinách
Skupinové návštevy: pondelok až piatok
o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h, sobota o 9.00 h
Kapacita planetária je 68 miest. Skupinové návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

marec – apríl

2/2008

22. APRÍL – DEŇ ZEME

Vydáva: HaP v Prešove v spolupráci s pobočkou SAS pri SAV v Prešove

Ročník XXXIV
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk

MEDZINÁRODNÝ DEŇ PLANETÁRIÍ nedeľa 30. marec 2008

Medzinárodný deň planetárií je medzinárodnou iniciatívou zameranou na podporu šírenia poznatkov astronómie a oboznamovanie verejnosti s prácou astronomických zariadení. Začal sa organizovať v r. 1991 v Taliansku a od r. 1995 sa organizuje aj na Slovensku a v niektorých ďalších krajinách Európy. Zvyčajne sa koná v nedeľu pred alebo po jarnej rovnodennosti. Tohto roku nastane jarná rovnodennosť vo štvrtok 20. marca o 06 h 48 min. a medzinárodne ustanovený tohtoročný termín je na nedeľu 16. marca. Avšak kvôli blížiacim sa Veľkonočným sviatkom sme presunuli Medzinárodný deň planetárií na nedeľu 30. marca 2008, kedy HaP sprístupní svoje priestory pre návštevníkov v čase od 15.00 do 21.00 h. za symbolické vstupné 20 Sk. Program je nasledovný:

Programy v projekčnej sále planetária pod umelou hviezdou oblohou:

15:00 *Vesmírne otázky*, 16:00 *Mesiac na vandrovke*
17:00 *Jarná obloha*, 17:30 *Andrea Bocelli*
19:00 *Posolstvo času*

Filmy v prednáškovej sále:

15:00 – 17:00 *astronomické rozprávky a filmy pre deti*
17:00 – 20:00 *odborné filmy pre dospelých*

Astronomické pozorovanie v kupole a na terase:

15:00 – 17:00 *pozorovanie Slnka*
19:00 – 21:00 *pozorovanie planét Mars a Saturn*
Tešíme sa na Vašu účasť! Vstupné 20,- Sk

Astronómka Caroline Herschel (1750-1848)

Bola sestrou anglického astronóma nemeckého pôvodu Williama Herschela. Ako dievča nemohla mať dostatočné vzdelanie. Nevydala sa, lebo v detstve prekonala týfus a prestala rásť. Najprv bola len pomocníčkou a žiačkou svojho brata Williama, brúsila zrkadlá a pomáhala mu pri výrobe ďalekohľadov, ale neskôr sa vypracovala na jeho rovnocennú partnerku. Podobne ako brat dostávala od anglického kráľa ročnú rentu. Bola čestnou členkou Kráľovskej astronomickej spoločnosti a Kráľovskej írskiej akadémie. Pruský kráľ jej za celoživotné objavy venoval Zlatú medailu za vedu. Objavila 8 komét, 14 hmlovín a svojimi pozorovaniami a doplnkami atlasov sa stala zrejme prvou uznávanou ženou astronómkou.

RNDr. Danica Jančuškova

DEŇ ZEME utorok 22. apríl 2008

Popri mnohých úlohách, ktoré plní dnes kozmická technika na orbite Zeme, je známa aj jej environmentálna náplň. Vlastne až pohľad z kozmu odhalil ľudstvu stav atmosféry a stupeň jej poškodenia, krehkosť a zároveň aj jedinečnosť celej našej Zeme. Stalo sa tak v sedemdesiatych rokoch, kedy bola svetová verejnosť po prvý raz konfrontovaná s globálnou hrozbou dosahov priemyselného rozvoja a využívania prírodných zdrojov. Uvedomiť si tento problém v kontexte rozvoja ľudskej spoločnosti je prvoradé; nie je možné zastaviť vývoj a ignorancia či zastieranie faktov by nás doviedli k istej záhube. No a poznanie problému v jeho komplexnosti – to už je výzva aj pre využitie družicových prostriedkov, akým je Envisat. Dosiaľ najvýkonnejšia enviro – družica je postavená z prostriedkov EÚ, aby podala svedectvo o stave dažďových pralesov, pôsobení El Niña, výskyte skleníkových plynov v atmosfére a stave ozónovej diery. Súčasná úroveň kozmických laboratórií nám umožňuje získať relatívne celistvý obraz o Planéte života; poznanie stavu planktónu v svetových oceánoch, objavovanie vodných zdrojov na púšťach, odhaľovanie ničivých požiarov. Nachádzame sa v situácii, kedy vývoj nových technológií má mať charakter reciprocity voči zdrojom, z ktorých pochádzajú. Je to branie ohľadu na atmosféru a hydrosféru, na živú a neživú prírodu, je to ľudský prístup k druhým a k sebe samému – vo významoch, ako je: humánny, tolerantný a nesebecký.

Pripomeňme si ešte, že Medzinárodné ústredie Svetového dňa Zeme vzniklo v Stanforde v USA a koordináčne pôsobí od 22. apríla 1991. Pri príležitosti Dňa Zeme Vás pozývame na podujatie *Žijeme na Zemi*.

Mgr. V. Kolivoška

Nový 11-ročný cyklus slnečnej aktivity

V roku 2007 sa vyskytlo asi 160 dní, v ktorých Slnko bolo bez škvrn. Zaujímavosťou bolo aj to, že keď predsa vznikli nejaké skupiny škvŕn, tie vznikli iba na južnej pologuli Slnka. Severná hemisféra bola dlhodobo bez škvŕn. Dalo sa tušiť, že fotosférická slnečná aktivita je v blízkosti minima a každú chvíľu ohlásí svoj nástup nový cyklus.

V decembri na magnetogramoch Slnka sa na severnej pologuli objavili prvé prepólované magnetické štruktúry, ktoré sa však neprejavili vznikom slnečných škvŕn. Netrvalo dlho a 4. januára 2008 na severnej hemisfére (teda práve na tej, na ktorej v poslednom roku vidieť škvŕnu bolo priam vzácnosťou) vznikla asi na tridsiatom stupni severnej slnečnej šírky malá, nevýrazná skupinka škvŕn. Práve ona je prvou skupinou nového (v poradí 24.) nastupujúceho jedenásťročného cyklu slnečnej aktivity.

Je ťažko predpovedať, aký bude tento nový cyklus. Väčšina odborníkov sa však prikláňa k názoru, že nový 24. slnečný cyklus bude intenzívnejší než končiaci sa 23. cyklus.

Mgr. P.Ivan

Astrozaujímavosti jednou vetou

Planéty podobné Zemi (terestriálne) by sa mohli vytvárať pri väčšom počte blízkych, Slnku podobných hviezd v našej Galaxii, než sa doteraz predpokladalo – vyplýva to z výsledkov poslednej štúdie tímu vedcov z Arizonskej univerzity, ktorá pracuje so Spitzerovým kozmickým ďalekohľadom.

Robotické vozidlá Spirit a Opportunity oslávili 4. výročie svojho pobytu a práce na planéte Mars, čo je 16x dlhšie, ako mala trvať ich primárna misia.

Saturnov mesiac Titan má minimálne 100x väčšie zásoby kvapalných uhlíkovdioxidov, ako sú doteraz známe zásoby ropy a zemného plynu na Zemi.

14.1.2008 preletela vo vzdialenosti 203 km od povrchu planéty Merkúr planetárna sonda MESSENGER (štartujúca 3.8.2004) a zmapovala na 1200 fotografiách 30% neznámeho povrchu tejto planéty.

Planetárna sonda Mariner 10, ktorá doteraz ako jediná v rokoch 1974-75 skúmala planétu Merkúr, zmapovala iba 45% jej povrchu.

Chceli by ste pomenovať nový kozmický ďalekohľad NASA, ktorý by mal byť vypustený v polovici roka 2008? - svoje návrhy môžete predkladať elektronicky do 31. marca 2008 na adrese:

<http://glast.sonoma.edu/glastname>

Mgr. Roman Tomčík